

MIŠLJENJA I KOMENTARI

Mudrost

|| N. Raos*

Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada
Ksaverska cesta 2, p.p. 291
10 001 Zagreb

Zapravo ne znamo ništa, jer istina je u dubini.
(Demokrit)

Prvi mjesec 2015. godine bio je bremenit događajima, kako na domaćoj tako i na svjetskoj političkoj pozornici. Kod kuće smo imali dramatičan izbor novoga hrvatskog predsjednika, a vani teroristički napad na uredništvo francuskog humorističkog časopisa *Charlie Hebdo*. Što povezuje ta dva događaja i kakve oni imaju veze s ovom rubrikom i ovim časopisom?

Podimo redom. U duboko podijeljenoj naciji predsjednička kandidatkinja stavlja u svoj program rušenje legitimno izabrane vlade, a onda kao svoj prvi državnički gest odlazi braniteljima u Savsku kako bi im dala podršku u njihovom protestu. Lijepo. Mislim da ni mi znanstvenici (o učiteljima da ne govorimo) nismo previše zadovoljni radom našeg ministarstva, pa bismo isto tako mogli uzeti šator pa dan i noć roštiljati pred njegovim vratima – sve dok ministar ne podnese ostavku. Što mislite koliko bi trebalo policiji da nas razjuri?

Ili što reći na ubojstva novinara u Francuskoj? Jest, Francuska je demokratska zemlja, ima svoje (demokratske i civilizacijske) standarde, ali zašto bi te standarde morao prihvaćati cijeli svijet? Prikazivanje Prorokova lika, i u najpozitivnijem vidu, za islam je svetogrđe. To je za njih tabu. Mi smo demokrati, pa se to kod nas smije činiti. Kao da i mi nemamo svoje tabue.

Naši su tabui incest, pedofilija i nejednakost spolova. (To nipošto nisu općeprihvaćene zabrane. Pedofilija je bila uobičajena u staroj Grčkoj, a incest u Egiptu. O neravnopravnosti spolova da ne govorimo.) Kad bi se u našim novinama pojavila karikatura koja bi, recimo, prikazivala našu novu predsjednicu s kuhačom u ruci ili u incestuoznom odnosu sa svojom djecom, pitam se bi li se onda netko pozivao na demokraciju i slobodu umjetničkog izražavanja?

Ono što nedostaje našem društvu, kako u domovini tako i u svijetu, je mudrost. Imamo mnogo učenih ljudi, mnogo stručnjaka, specijalista, mnogo instituta, škola, fakulteta, sveučilišta, svi sve znaju, a opet nitko ne zna ništa.

To sam osjetio, dakako, i u svojoj struci. Priključio sam se internetskom forumu u kojemu, uz razmjenu radova, znanstvenici imaju priliku da jedan drugome daju savjete. U početku sam mislio kako ću kolegama moći u nečemu pomoći, a i oni meni. Sve dok nisam vidio pitanja koja se na tom forumu vrte. Kako

se računa ovo, a kako ono? Ima li netko kompjutorski program za izračunavanje molekularne mase? Kako se odabiru molekularni deskriptori pri primjeni metode QSAR i QSPR? (Kao da za to može postojati gotov recept!) Neki se naš kolega počeo baviti kemijom dvovalentnog kobalta (Co^{2+}), a pojma nema da se taj ion lako oksidira u trovalentno stanje. Nije ni pokušao da nešto o kobaltu pročita, pa čak ni ono što piše u fakultetskom udžbeniku. Nedostaje znanje, nedostaje iskustvo, a prije svega nedostaje mudrost.

Uzrok tome je uska specijaliziranost, koja onda vodi u sektaštvo. Svatko gleda samo iz svoga ugla, a ne pada mu na pamet da pogleda malo dalje. ("Ja znam sve što se nalazi na ovoj strani kupusova lista, a ono drugo – što se nalazi na njegovoj drugoj strani – mene uopće ne zanima", reče crv u jednoj Andersenovoj bajci.) Na nekoj tribini neki naš nadobudni stručnjak, psiholog, reče kako psihoanaliza nije znanstvena metoda jer – kaže – njezine postavke nisu opovrgljive, valjda zato što su "subjektivne". Govori se o objektivnosti i subjektivnosti, od psihologije do kvantne mehanike, a nitko ne zna reći što znači subjektivnost, a što objektivnost, jer da bi se nešto o tome reklo, treba znati filozofiju, ali – kažu – filozofija nije znanost (premda je *regina scientiarum*), pa od nje nikakve vajde nema. Filozofija je mlaćenje prazne slame, kemija nije samostalna znanost nego grana fizike, DNA je Schrödingerova jednadžba, čovjek (ni)je potekao od majmuna, psihoanaliza je seks, a seks je ono što meni ne treba, kao što mi je meritorno tvrdila neka psihologinja, jer tako je nešto (valjda) u nekoj svojoj knjizi pročitala.

Sve sam to čuo, sve sam to doživio. Ništa nisam izmislio. Kamo ide ovaj svijet? Sve se pretvorilo u "kompleksan problem koji zahtijeva interdisciplinarni pristup", za svaku glupost trebamo ne znam kakvog stručnjaka jer nitko ne zna ništa napraviti, ništa vidjeti ni išta sagledati izvan domene svoje najuže struke. Sudac nije stručan (čuh nedavno na televiziji) da pita dijete hoće li radije živjeti, nakon rastave braka, s mamom ili tatom, nego bi za postavljanje tog pitanja trebalo na sudovima zaposliti psihologe. I tako dalje. Svi se hvale svojom stručnošću, pa opet nitko ništa ne zna niti želi znati. I zato ne može doprijeti do istine, koja – kaže Demokrit – leži u dubini. No do te se dubine može stići samo ako se ide i u širinu.

* Dr. sc. Nenad Raos
e-pošta: raos@imi.hr